

рөл атқарады. Оны дамыту және жетілдіру банктердің қызмет көрсету сапасын арттыру және цифрлық экономикада клиенттердің қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатындағы басымдылығы болып қала береді.

Әдебиеттер

1. Электронды ресурс: <https://siteonline.kz/plyusy-i-minusy-internet-bankinga/>
2. Кодашева Г.С., Шайханова Г.С., Развитие диджитализации банковского обслуживания в Казахстане. <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-didzhitalizatsii-bankovskogo-obsluzhivaniya-v-kazahstane/viewer>

Жукенова А.А., Жандалдаева Н.Д., Игембаева А.Е., 2 курс (Қарағанды Бөкетов университеті)
Ғылыми жетекші - э.ғ.м., аға оқытушы Топшахова Г.Р.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ МҮЛІК САЛЫҒЫНЫҢ ҚЫЗМЕТ ЕТУ МЕХАНИЗМІ ЖӘНЕ ОНЫ ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ

Мүлік салығы - бұл адамдар немесе компаниялар мемлекет билігіне мүліктің белгілі бір түріне иелік ету үшін төлеуі керек төлем. Бұл жер, ғимарат, көлік немесе басқа құндылықтар болуы мүмкін. Мүлік салығы мемлекетке қоғамдық қажеттіліктерге ақша жинауға және мемлекеттік аппараттың жұмысын қолдауға көмектеседі. Мүлік салығының мөлшері оның құнына және заңнамада белгіленген басқа факторларға байланысты. Мүлік салығы әр елде әр түрлі болатындығын және әр жағдайда өзіндік ерекшеліктері мен ережелері болуы мүмкін екенін есте ұстаған жөн. Бұл салық муниципалды, аймақтық немесе ұлттық деңгейде салынуы мүмкін және оны көбінесе үкімет бюджет кірісін қамтамасыз ету және әртүрлі мемлекеттік бағдарламалар мен инфрақұрылымдық жобаларды қаржыландыру үшін пайдаланады.

Мүлік салығының тарихы көне замандардан бастау алады, дегенмен оның қазіргі түрі мен әртүрлі елдерде қолданылуы әртүрлі шығу тегі мен дамуы болуы мүмкін. Мүлік салығының қазіргі түрлері 19 ғасырда өнеркәсіптік қоғамның өсуімен және жылжымайтын мүлікке және басқа да мүліктерге меншіктің қазіргі заманғы жүйесінің қалыптасуымен дами бастады.

Мүлік салығы тәуелсіздік алғаннан кейін Қазақстанның салық салу жүйесіне енді. 1990 жылдардың басында жылжымайтын мүлікке және басқа да мүлікке салықты енгізуге негіз болған кадастрлық есептерді жүргізу және мүлікті бағалау тәртібін белгілейтін заңдар қабылданды. Қазіргі уақытта Қазақстанда мүлік салығы жергілікті деңгейде алынады және жергілікті бюджеттердің кіріс көздерінің бірі болып табылады.

Салық салу объектісі бар жеке тұлғалар жеке тұлғалардың мүлік салығын төлеушілер болып табылады [3].

Жеке тұлғалардың мүлігіне салық салу объектісі Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан[1]: 1. оларға меншік құқығымен тиесілі тұрғын үйлер, ғимараттар, саяжайлар, гараждар, автотұрақтар және басқа да ғимараттар, құрылыстар, үй-жайлар; 2. жеке тұлғалардың меншік құқығындағы жер учаскелері. Мүлік салығының ставкалары: Заңды тұлғалар мүлік салығын салық базасына 1,5 пайыз мөлшерлемесі бойынша есептейді.

Мүлік салығын салық базасына 0,5 пайыз мөлшерлемесі бойынша келесі төлеушілер есептейді:

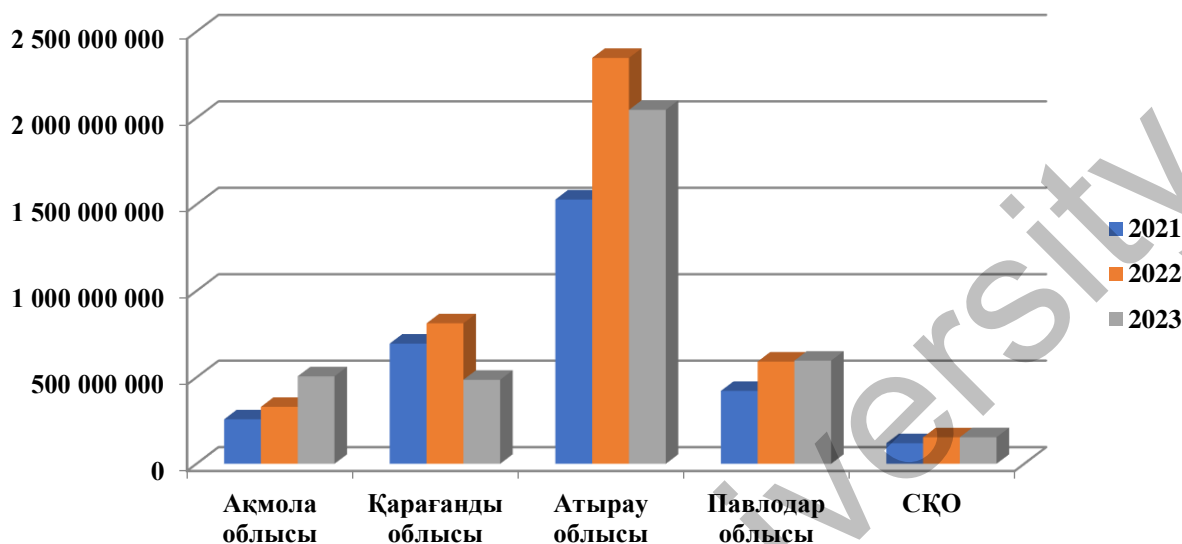
- 1) жеке кәсіпкерлер;
- 2) оңайлатылған декларация негізінде арнайы салық режимін қолданатын заңды тұлғалар.
- 3) әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілері.

Төменде көрсетілген заңды тұлғалар мүлік салығын салық базасына 0,1 пайыз мөлшерлемесі бойынша есептейді:

діни бірлестіктер мен коммерциялық емес ұйымдарды қоспағанда, коммерциялық емес ұйымдар: дербес білім беру ұйымдары және әлеуметтік салада қызметін жүзеге асыратын ұйымдар;

әлеуметтік саладағы қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалар;

негізгі қызмет түрі кітапханалық қызмет көрсету саласындағы жұмыстарды орындау (қызметтер көрсету) болып табылатын ұйымдар; мемлекеттік меншіктегі және бюджет қаражаты есебінен қаржыландырылатын су қоймаларының, су тораптарының объектілері бойынша; Мүлік салығы меншікке салықтардың құрамына кіре отырып бюджетке түсімнің қомақты бөлігін қамтамасыз етеді, оны төмендегі суреттен көруге болады (1 сурет).

Сурет 1. Мүлік салығы бойынша ең көп түсім көрсететін облыстар, теңгемен[2].

Қорыта айтқанда, мүлік салығы мемлекеттік бюджетті қаржыландырудың және экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Ол жергілікті бюджеттің кіріс бөлігін қамтамасыз етуде, инфрақұрылымдық жобалар мен әлеуметтік бағдарламаларды қаржыландыруда басты рөл атқарады.

Әдебиеттер

1. <https://adilet.zan.kz/kaz>
2. <https://kgd.gov.kz/ru/content/dinamika-postupleniy-nalogov-i-platezhey-v-gosudarstvennyy-byudzheth-1>
3. <https://uchet.kz/tags/n/nalog-na-imushchestvo.html#2>

Қайыржанов А.М., 3 курс (Қарағанды Бөкетов университеті)

Ғылыми жетекші – э.ғ.к., профессор Курманалина А.К.

НЕСИЕЛІК ПОРТФЕЛЬ ТҮСІНІКТЕМЕСІНІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗІ

Жеке және заңды тұлғаларға несие беру коммерциялық банктің негізгі кіріс көздерінің бірі болып табылады. Несиелік үрдісті сауатты ұйымдастыру көптеген тәуекелдердің пайда болуын болдырмауға және несиеге берілген ақша қаражатының ең шарықты деңгейі кірісті қамтамасыз етуге көмектеседі. Қарқынды өзгеретін банктік орта жағдайында несие берудің қалыптасқан қағидалары мен түрлері бойынша жұмыс істеу қиындай түсуде, өйткені бәсекелестерде неғұрлым тартымды ұсыныстар пайда болуда. Бірақ екінші деңгейлі банктер барлық талаптарды ұстанып қана қоймай, несиелердің қол жетімділігі мен олардың қайтарылу кепілі арасындағы тепе-теңдікті сақтай отырып, барлық пайда болатын тәуекелдерге қашанда